

בית משפט לענייני משפחה באשדוד

ת"ע 11746-11-20 פלוני ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז דרום ואח'

תיק חיצוני : מספר תיק חיצוני

מספר בקשה: 4

בפני כבוד השופט אריאל ממון

XXXX ואח'

מבקשים

נגד

משיבים

1. האפוטרופוס הכללי במחוז דרום משרדי ממשלה
999012
2. XXX ואח'

בעניין המנוח: XXXXXX

החלטה

בפני בקשה לפסלות שופט לפי סעיף 77א(א)(2) חוק בתי המשפט [נוסח משולב], תשמ"ד-1984.
בבקשתם, טענו המבקשים כי שעה שחלק מהמשיבים הינם תושבי העיר נתיבות, קיים חשש כי מותב זה, בהיותו תושב העיר אף הוא, מכיר היכרות מוקדמת, את מי מהמשיבים. כך גם הוסיפו המבקשים וציינו כי העובדה כי חלק מנכסי העיזבון של המנוח מצויים בעיר נתיבות, וקיימות מחלוקות אשר יכולות להתעורר מול עיריית נתיבות, מבוקש להורות על פסלות מותב זה "ולו מחמת מראית פני הצדק" (להלן: "בקשת הפסלות").

בהחלטתי מיום 22.2.2021 ביקשתי את עמדת המשיבים.
ביום 1.3.2021 הוגשה תגובת המשיב 1, במסגרתה ציינה ב"כ כי היא אינה נוקטת עמדה ביחס לבקשת הפסלות.
ביום 3.3.2021 הגישו המבקשים הודעה משלימה, במסגרתה צירפו עמדות של צדדים נוספים [שאף דומה כי חורגים ממכסת המשיבים הרשומים (חלקם, כפי הנראה- נכדיו של המנוח)], אשר ביקשו, אף הם, להצטרף לבקשת הפסלות וביום 3.3.2021, המשיבים 2, 3, 4, 6 ו-14 הגישו התנגדותם לפסילה, תוך שהם מציינים כי עסקינן בבקשה סתמית, אשר הוגשה בניגוד לפסיקה העוסקת בעילות לפסלות שופט.

בית משפט לענייני משפחה באשדוד

ת"ע 11746-11-20 פלוני ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז דרום ואח'

תיק חיצוני: מספר תיק חיצוני

ביום 11.3.2021 הגישו המבקשים תגובה נוספת בה הפנו להוראות סעיף 77א' לחוק, תוך שהם מוספים לסיומן של מילות החוק את המילים "וזאת מפאת כבודו של ביהמ"ש". עוד הוסיפו המבקשים לציין עובדות שלשיתתם מקימות עילת פסלות, תוך שהם שבים על טענתם לקשרים לכאוריים של היושב בדן עם ראש עיריית נתיבות בהווה ועם מועצת העירייה בעבר. לטענת המבקשים, כרואי פני עתיד, מאחר וביום מן הימים, הם עתידים לעתור למינוי מנהל עיזבון, שיידרש אולי להגיש תביעה נגד עיריית נתיבות, מנוע מותב זה מלשבת בדן.

עוד הוסיפו המבקשים לטעון כי בטרם מונה מותב זה, הוא היה לכאורה בקשרי ידידות עם טוען רבני, תושב העיר, אשר ייצג את המשיב 3 בעבר.

ביום 21.3.2021 וע"פ דרישתי מיום 16.3.2021 (שניתנה לנוכח העדר עמדה מצד משיבים מספר), הגישו המבקשים הודעה נוספת, במסגרתה ציינו כי דרישת ביהמ"ש להמצאת אישורי מסירה לכלל המשיבים מכבידה על המבקשים, הן מבחינה כלכלית והן מבחינה לוגיסטית, ועל כן, על מנת להפחית עלויות הם יידעו את המשיבים בדרכים אחרות, לרבות החתמת חלקם על עמדה בכתב (עמדות שהוגשו במסגרת תגובותיהם של המבקשים) ויידעו חלקם באמצעות אמצעים אלקטרוניים. לתגובתם זו צירפו המבקשים את עמדת המשיבה מס' 5, לפיה גם היא מבקשת לפסול מותב זה והוסיפו לטעון כי משיבים אחרים נוקטים עמדה של ניטרליות בשאלת פסלות ביהמ"ש, אך משיבים אלו סירבו לחתום על אישורי המסירה.

עוד הוסיפו המבקשים כי העובדות הנוגעות לשאלת פסלות מותב זה מצויה בעיקר בידיו ובידיעתו של ביהמ"ש.

בנסיבות אלה ולמען הזהירות, אניח כי משיבים, שלא הוגשה עמדה כתובה מטעמם, מצטרפים לבקשת הפסלות (גם אם אינם נוקטים עמדה פורמאלית) והחלטתי דלהלן תתייחס להנחת מוצא זו.

כבר עתה ראוי לומר כי מוטב שבעל דין המגיש בקשה המטילה דופי ביכולתו של היושב בדן לנהל הליך ללא משוא פנים, יעשה זאת תוך שהוא בוחן את העובדות כהווייתן ולא יסתפק באמירות כלליות, חסרות בסיס, שכן וכפי שיובהר עוד להלן, מלבד העובדה כי עיריית נתיבות אינה צד להליכים שבכותרת וטענת המבקשים בעניין זה תמוהה לכל הפחות, הרי שגם אם היא הייתה צד להליכים אלה, אין למותב זה ולא היו לו קשרים עסקיים, אישיים, או אחרים עם ראש עיריית נתיבות או מי מטעמו ואף לא עם מי מעובדי העירייה, באופן העלול להעלות חשש למשוא פנים של מותב זה. כפי שניתן ללמוד מהרשומות, מותב זה גם לא היה מעולם חבר בעיריית נתיבות וחבל שהמבקשים לא טרחו לברר העובדות בטרם הגישו הבקשה.

בית משפט לענייני משפחה באשדוד

ת"ע 11746-11-20 פלוני ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז דרום ואח'

תיק חיצוני: מספר תיק חיצוני

ולגופן של טענות המבקשים, על ראשון ראשון ועל אחרון אחרון (אבות, ה, ז):

החשש להיכרות עם הצדדים:

כאמור, בבקשתם מלינים המבקשים על היות מותב זה תושב העיר נתיבות, בה מתגוררים חלק מהמשיבים ולדבריהם, עובדה זו כשלעצמה, מעלה חשש לפיו מכיר מותב זה, היכרות מוקדמת, את אחד הצדדים. אמנם עסקינן בעיר המונה רק (?) כארבעים אלף תושבים (נכון לשנת 2020), אך דומה שטענה זו לא הייתה נטענת כלפי שופטי עיר אחרת המתגוררים באותה עיר ומכאן גם החשיבות בדחיית טענה זו.

סעיף 77א(א) **חוק בתי המשפט [נוסח משולב]**, תשמ"ד-1984 (להלן: "**חוק בתי המשפט**" או "**החוק**") קובע את עילת הפסלות הכללית מקום שקיים "חשש ממשי למשוא פנים". בתיקון 38 לחוק בתי המשפט הוסיף המחוקק בסעיף 77א(1א) על העילה הכללית מספר עילות פסלות שזכו בפסיקה ובספרות לכינוי "עילות חובה" (רע"א 8164/18 **אדלקום בע"מ נ' חברת שירותי תשתיות אילת אשקלון בע"מ**, [פורסם בנבו] פסקה 3 לחוות דעתו של השופט סולברג (12.2.2019); יגאל מרזל, **דיני פסלות שופט** 143-144 (2006) (להלן: "**מרזל**"). בתיקון נקבע כי "מבלי לגרוע מהוראות סעיף קטן 77א(א)" שופט לא ישב בדין "בידעו שמתקיים" אחד מן המקרים המנויים בסעיף 77א(1א).

אחת מעילות הפסלות שבמוקד הבקשה המונחת בפניי קבועה בסעיף 77א(1א)(2) וזו לשונו:

יש לשופט ענין כספי ממשי או ענין אישי ממשי בהליך או בתוצאותיו, בצד להליך, בבא כוחו או בעד מרכזי, או שלבן משפחה מדרגה ראשונה של השופט יש ענין כספי ממשי או ענין אישי ממשי בהליך או בתוצאותיו, בצד להליך או בבא כוחו;

דין הטענה לפיה מותב זה בהיותו תושב העיר נתיבות, מנוע מלדון בענייני יושבי עירו ועליו לפסול עצמו באופן קטגורי ואוטומטי מלדון בכל עת שיונח בפניו עניין הנוגע, בין במישירין ובין בעקיפין, במי מיושבי העיר הזאת- להידחות.

ביחס לכך טוב להזכיר את דברי המקרא, הרואה את השופט כמי שיושב **בין אחיו**, אינו מובדל מהם, אינו יושב במגדל השן, אלא בתוך עמו הוא יושב ואין הדבר פוגם ביכולתו לעשות משפט צדק:

וְאֶצְוָה אֶת שְׁפִטֵּיכֶם בְּעֵת הַהוּא לֵאמֹר, שְׁמַע בֵּין אֲחֵיכֶם וּשְׁפִטָּתָם צִדֵּק בֵּין אִישׁ וּבֵין אֲחִיו וּבֵין גֵּרוֹ. לֹא תִפְרִיזוּ פָנִים בַּמִּשְׁפָּט, כִּקְטֹן כִּגְדֹל תִּשְׁמָעוּן, לֹא תִגְוְרוּ מִפְּנֵי אִישׁ.

בית משפט לענייני משפחה באשדוד

ת"ע 11746-11-20 פלוני ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז דרום ואח'

תיק חיצוני: מספר תיק חיצוני

1 כך הוּי ידוע כי מקום המשפט הוא בשער העיר עצמה "שפטים ושטרים תתן לך בכל שעריך, לשבטיך"
2 (דברים טז יח) ועל אף שכך- לא נמנע מהשופט לשפוט את העם משפט צדק, כפי לשון המשך הכתוב:
3 **ושפטו את העם משפט צדק".**
4

5 מלבד זאת, דברי הכתוב "לא תגורו מפני איש", עומדים כנר לרגליהם של כל שופטי ישראל, אשר
6 מצווים באופן טבעי, מכוח כללי האתיקה החלים עליהם (רא' סעי' 5(ג) **לכללי אתיקה לשופטים**,
7 תשס"ז-2007) ומכוח הצהרת האמונים עליה הם חתומים, לשפוט משפט צדק ולא להימנע מלדון, אלא
8 במקרים המוגדרים בדין.
9

10 **כאמור, אין לבית משפט זה, או מי מטעמו, כל עניין אישי בהליך והמבקשים אף לא הצביעו על**
11 **אינדיקציה כזאת, מלבד אמירות כוללניות שמהותן- פסילה קטגורית של מותב זה מניהול הליכים**
12 **בכל עת שאחד הצדדים, מתגורר בעיר נתיבות ומלבד טענות ורמיזות בלתי מבוססות ושגויות על**
13 **קשרים כאלה ואחרים של מותב זה, אין בפיהם של המשיבים טענה של ממש.**
14

15 למעלה מן הצורך יובהר, כי נהיר כי אין בעצם מגוריו של שופט בעיר מסוימת, כדי לפוסלו מלשבת
16 בדין של תושבי אותה העיר, באופן קטגורי ובלתי מובחן.
17

החשש להיכרות עם פרנסי העיר:

18
19
20 מתגובת המשיבים מיום 11.3.2021 למדנו כי בבקשתם הם מכוונים גם לעילת הפסלות הקבועה בסעיף
21 77א(1)(3) לחוק וזו לשונו:

22
23 **בטרם התמנה לשופט היה השופט מעורב באותו ענין הנדון בהליך שלפניו כבא כוח, כבורר,**
24 **כמגשר, כעד, כיועץ מקצועי, כמומחה, או בדרך דומה אחרת;**
25

26 טענה לא מבוססת זו לפיה מותב זה, לפני מינויו, היה מעורב בעניין כלשהו, אשר עלול לגרום בעת
27 הזאת לחשש למשוא פנים בניהול ההליך הספציפי המונח כעת לבירור, הן כלפי מי מהצדדים והן כלפי
28 עיריית נתיבות, שכאמור, אף אינה צד להליך זה ואינה יכולה להכחיש או לאמת טענות אלה- אין בה
29 מאומה גם כן.

30 יובהר כי מותב זה לא היה חבר בעירייה כלשהי ולא באופן ספציפי בעיריית נתיבות ומלבד עצם מגוריו
31 בעיר אינו מנהל קשרים אישיים, חבריים, עסקיים, או אחרים, עם ראש העירייה או מי מעובדיה,
32 באופן שעלול להקים לו עילת פסלות, גם אילו הייתה העירייה צד להליך המתנהל בפניו, על אחת כמה
33 וכמה כאשר העירייה איננה צד להליך, כאמור.
34

בית משפט לענייני משפחה באשדוד

ת"ע 11746-11-20 פלוני ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז דרום ואח'

תיק חיצוני: מספר תיק חיצוני

נהיר גם כן כי אין בעצם קבלת שירותים מוניציפליים מרשות מקומית, אשר מעניקה שירותים לכל תושבי הרשות באופן שוויוני, כדי לייצר, באופן אוטומטי, חשש לעניין אישי ממשי של אותו שופט ביחס למי מתושבי עירו או לפְּרָנְסִיָּה.

הידידות של בית המשפט עם טוען רבני שהיה מעורב בהליך:

גם לטענה לקשרי ידידות של מותב זה עם טוען רבני, אשר ייצג את אחד המשיבים (בעבר) אין ממש. מותב זה אינו מנהל ולא ניהל קשרי ידידות עם טוען רבני רונאל אהרון, שייצג לכאורה את אחד המשיבים ומלבד היכרות שטחית- מקצועית בעיקרה בעבר, אין בינו לבין המשפט קשרים כאלה ואחרים.

במאמר מוסגר יובהר כי היכרות של בית משפט עם מייצגים, באשר הם אין בה כשלעצמה להקים עילת פסלות גורפת ובלתי מובחנת ודי בהפניית המבקשים להוראות סעי' 16 כללי אתיקה לשופטים, תשס"ז-2007 הקובע כי "משמונה לכהונתו, אין מוטל על שופט לנתק את קשריו החברתיים, לרבות קשרים עם עורכי דין", על אחת כמה וכמה בעת שאותו מייצג אינו מצוי בין חוג ידידיו של בית המשפט וזה אינו מנהל עמו קשרים חברתיים, כפי עניינו.

בעניינו, הדברים מקבלים משנה תוקף, עת הטוען הרבני הנטען, אינו מייצג מי מהצדדים בהליך המתנהל בפני מותב זה ומכוח ייחוד מקצוע עריכת הדין אף אינו יכול לייצגם, גם לנוכח הוראות סעי' 20 לחוק לשכת עורכי הדין, תשכ"א-1961.

החשש הסובייקטיבי של המבקשים:

על אף כל האמור לעיל, ידי חובת החשש הסובייקטיבי של המבקשים למשוא פנים טרם יצאנו. ידוע כי ע"פ הפסיקה, סעיף 77א(1) לחוק מקים חזקה חלוטה ולפיה אם יש לשופט או לבן משפחתו מדרגה ראשונה עניין כספי או אישי ממשי בהליך או בתוצאותיו, בצד להליך או בבא-כוחו, יש בכך כדי לפגום באובייקטיביות השיפוטית (ע"פ 6977/13 פרל נ' הוועדה המקומית לתכנון ולבניה "שרונים", [פורסם בנבו] פסקה 4 (21.10.2013) (להלן: "עניין פרל"))

אלא שהגישה שאומצה בפסיקה היא כי יש לפרש את המונח "עניין ממשי" על פי מבחן החשש הממשי למשוא פנים, תוך מתן משקל לקשר שבין העניין האישי ובין השופט וההליך שבו נתבקשה פסילתו (ראו גם ע"פ 613/18 כהן נ' מדינת ישראל, [פורסם בנבו] פסקה 5 (24.1.2018); מרזל, בעמ' 208-209, 217), ולא די בהערכה סובייקטיבית של בעל דין, על מנת להשליך על יכולתו של היושב בדין לבצע את מלאכת השיפוט.

בית משפט לענייני משפחה באשדוד

ת"ע 11746-11-20 פלוני ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז דרום ואח'

תיק חיצוני: מספר תיק חיצוני

יפים לעניינו דברי סגן נשיא ביהמ"ש המחוזי, כב' השופט ח. כבוב בת"פ (ת"א) 52446-06-16 מדינת ישראל נ' ברמלי (עציר) ואח' [פורסם בנבו] (20.01.2021) שניתן אך לאחרונה (פסקה 24 להחלטה):

"הערכה זו באשר ליכולתו של שופט היושב בדין לבצע את מלאכת השיפוט, אינה הערכה סובייקטיבית של הנוגעים בדבר, אלא היא מושתתת על אדני היסוד בדבר מומחיותו של הדיין, מעמדו המקצועי ונסיונו המצטבר כגורם שיפוטי – ובהתאם לאלה, יכולתו לבצע את מלאכת עשיית הדין באופן נקי, משוחרר וללא מטען רגשי או עובדתי כלשהו הפוגם, ולו במלוא הנימה - ביכולתו לקיים משפט צדק."

יש לציין כי ערעור שהוגש על החלטה זו, נדחה על ידי כב' הנשיאה חיות בהחלטתה מיום 16.02.2021 (רא' ע"פ 566/21 אמיר ברמלי נ' מדינת ישראל [פורסם בנבו] (16.2.2021)).

בעניין תחושתם הסובייקטיבית של המבקשים, יש לציין גם את דברי כב' הנשיא (כתוארו אז) ברק בע"פ 6752/97 פרידמן נ' ישראל [פורסם בנבו] (07.12.1997):

"אכן, דיני הפסילה אינם סובבים סביב תחושתו הסובייקטיבית של השופט, כפי שאינם מעוגנים בתחושתו הסובייקטיבית של הצד המבקש לפסול אותו. דיני הפסילה – המבוססים על אפשרות ממשית לדעה קדומה – מבוססים על תפיסה אובייקטיבית של עשיית משפט ומראית פני הצדק. בגדרם של אלה מקובל עלינו, כי לא הרי הדיוט כהרי שופט מקצועי. השופט, אשר השפיטה היא מקצועו וייעודו, מחנך עצמו ומפנים בתוכו את היכולת להבחין בין מידע קביל לבין מידע שאינו קביל. הוא מסוגל לבנות חומה בין ראייה לא קבילה הבאה לידיעתו לבין השימוש בה במשפט. על-כן נעשה משפט על-ידי שופט מקצועי ונראה כי יעשה צדק על-ידי גס אם הוא מקבל מידע שאין לקבלו, שכן הקהילייה הישראלית מודעת למקצועיותו זו של השופט (ראה ע"פ 1478/97 מדינת ישראל נ' חן [פורסם בנבו] [6]; ע"פ 1650/97 בגלמן נ' מדינת ישראל [פורסם בנבו] [7]; ע"א 8966/96 נבו נ' ישקול סחר בע"מ ואח' [פורסם בנבו] [8]; ע"פ 470/83 מורי נ' מדינת ישראל [פורסם בנבו] [9], בעמ' 8-9)".

לנוכח כל האמור, אינני מוצא כל הצדקה שבגינה צריך מותב זה להימנע מלדון בהליך שבכותרת ובהליכים אחרים, ככל שייטענו בהם טענות ממין זה וכן לא מצאתי שמתקיים חשש ממשי למשוא פנים אם ימשיך מותב זה בניהול המשפט, שכן המבקשים לא הצביעו ולו על אינדיקציה ממשית אחת למשוא פנים, או לקשר בין מי מהצדדים למותב זה (שכאמור, אינו), שמקים חשש למשוא פנים, אף לא ביחס לעיריית נתיבות, שכאמור אינה צד להליכים שבפני וכך גם לא כלפי הטוען הרבני שייצג את אחד המשיבים בעבר.

בית משפט לענייני משפחה באשדוד

ת"ע 11746-11-20 פלוני ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז דרום ואח'

תיק חיצוני: מספר תיק חיצוני

מראית פני הצדק:

לעניין הטענה למראית פני הצדק, נהיר כי בעת שנבחנת טענת פסלות, שתי התכליות של הוראות החוק- עשיית הצדק ומראית פני הצדק צריכות לבוא לידי ביטוי. אלא שהחקיקה וההלכה הפסוקה מספקות מענה ברור להכרעה בין תכליות אלו:

"אמנם, יש חשיבות לכך, שהצדק לא רק יעשה אלא כי גם ייראה שנעשה, אך אמת המידה בשאלת הפסלות איננה צומחת מן השאיפה למראית פני הצדק" [ע"פ 732/86 חליווה נ' מדינת ישראל, מא(1) 412 (1987); ראו גם: בב"ש 48/75 ידיד נ' מדינת ישראל, כט(2) 375 (1975); עניין אס. גיי. אס, פס' 11].

דברים דומים נקבעו בע"פ 28/98 אסרף נ' בן דורי, [פורסם בנבו] פס' 6 (02.03.1998), כדלהלן:

"אין מקום להרחיב את השימוש בטענת 'מראית פני הצדק', אם וככל שיש לה מקום, לכל מקרה בו מועלה טענת פסלות שאין לה ביסוס אובייקטיבי ממשי, שאם לא כן נמצאו מרוקנים מתוכן את הלכות הפסלות שפותחו בבית משפט זה" [ראו גם: ע"א 6275/03 שגיא נ' סלע, [פורסם בנבו] פס' 6 (28.07.2003); ע"א 6575/11 פלוני נ' פלונית, [פורסם בנבו] פס' 7 (09.10.2011); יגאל מרזל, "פסלות שופט: האתגר של מראית פני הצדק למבחן החשש הממשי למשוא פנים" ספר שטרסברג-כהן (א' ברק, י' זמיר, א' כהן, מ' סבוראי וא' עפארי עורכים, (2017)].

הנה כי כן, גם טענת הצדדים כי "מראית פני הצדק" מקימה עילה לפסלות מותב זה- אין בה ממש.

כל אלו הביאו אותי לכדי מסקנה, כי בנסיבות המקרה שבפני לא מתקיים "חשש למשוא פנים בניהול המשפט" כאמור בסעיף 77א(א) לחוק בתי המשפט ומכאן כי דין הבקשה להידחות.

בטרם חתימה, ייאמר כי כבר הובהר בפסיקה כי "...הזכות לשבת בדין היא גם החובה לשבת בדין" (ראו: ע"א 3250/97 אמקול חב' להנדסה נ' צוקית בע"מ [פורסם בנבו] (1.9.97), בפסקה 11; ע"פ 75/98 עציון נ' מדינת ישראל [פורסם בנבו] (12.4.98) בפסקה 10). השתחררות בלתי ראויה של השופט מהדיון וההכרעה במשפט פוגעת בהגינות המשפט, ועלולה לגרום לעיוות דין (ע"פ 2/95 מדינת ישראל נ' זינאתי, פ"ד מט(1) 39, 43 (1995); ע"פ 2113/91 מדינת ישראל נ' יהודה, פ"ד מה(3) 790 (1991); ע"א 6275/03 שגיא נ' סלע [פורסם בנבו], (28.7.2003). הוא הדין גם בענייננו. בעלי הדין אינם יכולים לבחור את המותב שיידון בעניינם, כמו גם בית המשפט אינו יכול לבחור את התיקים שיידונו בפניו.

בית משפט לענייני משפחה באשדוד

ת"ע 11746-11-20 פלוני ואח' נ' האפוטרופוס הכללי במחוז דרום ואח'

תיק חיצוני: מספר תיק חיצוני

משהגעתי למסקנה זו, ראוי היה כי אפסוק את הוצאות המשיבים ואביא לידי ביטוי את הזמן השיפוטי שהוקדש לבקשה לא מבוססת זו, אולם על מנת שלא להסלים את המאבק המשפטי בעת הזו, אינני נותן צו להוצאות.

מותר לפרסום ללא שמות הצדדים ובהשמטת פרטים מזהים.

ניתנה היום, י"א ניסן תשפ"א, 24 מרץ 2021, בהעדר הצדדים.

אריאל ממון, שופט